

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Terentius,|| A` M. Antonio Mvreto|| locis prope
innumerabilibus|| emendatus.||**

Terentius Afer, Publius

Venetiis, 1558 [erschieden] 1559

Actvs Qvinti.

[urn:nbn:de:gbv:45:1-723936](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:45:1-723936)

H E C Y R A

- La. Fugis? hem, nec quicquam certi respondes mihi?
 Num tibi uidetur esse apud sese? sine:
 Puerum Phidippe mihi cedo, ego alam. Ph. maxime,
 Non mirum fecit uxor, si hoc agre tulit:
 Amarae mulieres sunt, non facile haec ferunt.
 Propterea haec ira est: nam ipsa narrauit mihi:
 Id ego praesente hoc tibi nolebam dicere:
 Neque ei credebam primo: nunc uero palam est.
 Nam omnino abhorrere animum huic uideo à nuptijs.
 La. Quid ergo agam Phidippe? quid das consili?
 Ph. Quid agas? meretricem hanc primū adeundam censeo:
 Oremus: accusemus grauius: denique
 Minitemur, si cum illo habuerit rem postea,
 La. Faciam ut mones. puer eho, curre ad Bacchidem hanc
 Vicinam nostram: huc euoca uerbis meis.
 Et te oro porro, in hac re adiutor sis mihi. Ph. ah,
 Iam dudum dixi, itidemq; nunc dico Lache,
 Manere affinitatem hanc inter nos uolo,
 Si ullo modo est ut possit, quod spero fore.
 Sed uis ne adesse me una, dum istam conuenis?
 La. Immo uero abi, aliquam puero nutricem para.

ACTVS QVINTI SCENA PRIMA.

BACCHIS, LACHES.

- Ba. Non hoc de nihilo est, quòd Laches nunc me
 conuentam esse expetit:
 Nec pol me multum fallit, quin, quod suspicor,
 sit quod uelit.

La.

La. Videndum est, ne minu' propter iram hanc impetrem,
quàm possiem;

Aut ne quid faciam plus, quod me post minu' fecisse
satiu' sit.

Aggrediar. Bacchis, salve. Bac. salve Lache. La. cre-
do adepol te

Nō nihil mirari Bacchis, quid sit, quapropter te huc iussi
Foras puerum euocare.

Ba. Ego pol quoque etiam timida sum, cum uenit mi in
mentem, quæ sim,

Ne nomen mihi quæstus obstet apud te: nam mores fa-
cile tutor.

La. Si uera dicis, nihil tibi pericli à me est mulier: nam
Iam ætate ea sum, ut non fiet peccato mihi ignosci
æquom:

Quo magis, omnes res cautius ne temere faciã, accuro.

Nam si id nunc facis, factura ue es, bonas quod par
est facere:

Inscitū offerre iniuriã tibi me immerenti, iniquom est.

Ba. Est magna æcastor gratia, de hac re quam tibi habeã.
nam qui

Post factam iniuriam se expurget, mihi parū profit. sed

Quia istuc est? La. meum receptas filium ad te Pamphi-
lum. Ba. ah.

La. Sine dicam uxorem hanc prius quàm duxit, nostrum
amorem pertuli.

Mane: non dum etiam dixi id, quod uolui. nunc hic
uxorem habet,

Quære alium firmiorem tibi, dum consulendi tem-
pus est.

H E C Y R A

Nam ille neque animo hoc erit ætatem, neque pol eadem ista ætate tu.

Ba. Quis id ait? La. socrus. Ba. me ne. La. te ipsam: & filiam abduxit suam,

Puerumq; ob eam rem clam uoluit, qui natus est, extinguere.

Ba. Aliud si scirem, qui firmare meam apud uos possem fidem,

Sanctius quàm iusiurandum, id pollicerer tibi Laches, Me segregatum habuisse, uxorem ut duxit, à me Pamphilum.

La. Lepida es. sed scin', quid uolo potius sodes facias? Ba. quid cedo?

La. Eas ad mulieres huc intro, atque istuc iusiurandum idè Polliceare illis: exple animū his, teq; hoc crimine expedi.

Ba. Faciam, quod pol, si esset alia ex hoc quæstu, haud faceret, scio,

Ut de tali caussa nuptæ mulieri se ostenderet:

Sed falsa fama esse nolo gnatum suspectum tuum,

Nec leuiorem uobis, quibus est minime æquom, uiderier

Immerito: nam meritis de me est, quod queam, illi ut commodem.

La. Facilem, beneuolumq; lingua tua iam tibi me redidit: Nam non sunt solæ arbitratae hæ: ego quoque hoc etiā credidi.

Nunc cum ego te esse præter nostram opinionem comperi,

Fac eadem ut sis porro: nostra utere amicitia, ut uoles.

Aliter si faci'. sed reprimam me, ne ægre quicquam ex me audias.

Verum

verum te hoc moneo unum, quali sim amicus, aut
quid possiem:

potius quam inimicus, periculum facias. B. faciam sedulo.

ACTVS QVINTI SCENA II.

PHIDIPPVS, LACHES, BACCHIS.

Ph. Nil apud me tibi desieri patiar, quin, quod
n opus sit,
Benigne præbeatur.

Sed cum tu satura, atque ebria eris, puer ut satur sit,
facito.

La. Noster socer, uideo, uenit. puero nutricem adduxit.

Phidippe, Bacchis deierat per sancte. Ph. hæcine ea est?

La. hæc est.

Ph. Nec pol istæ metuunt deos: neque has respicere deos o-
pinor.

Ba. Ancillas dedo: quolibet cruciatu per me exquire,
Licet. hæc res hic agitur: me facere Pamphilo ut uxor
redeat,

Oportet, quod si perficio, non poenitet me famæ,
Solam fecisse id, quod aliæ meretrices facere fugitant.

La. Phidippe, nostras mulieres suspectas falso nobis
In re ipsa inuenimus: porro hæc nunc experiamur. nã si
Compererit falso crimini tua se uxor credidisse,
Missam iram faciet: sin autem est ob eam rem iratus
gnatus,

Quod peperit uxor clam, id leue est: cito ab eo hæc ira
abscedet.

Profecto

H E C Y R A

Profecto in hac re nihil mali est, quod sit dissidio dignū.

Ph. Velim quidem hercle. La. exquire: adest: quod satis sit, faciet. Ba. faciam.

Ph. Quid istæc mihi narras? an quia non tute audisti dudum,

De hac re animus meus ut sit Laches? illis exple modo animum.

La. Quæso ædepol Bacchis, quod mihi es pollicita tute, ut serues.

Ba. Ob eam rem uis ergo intro eam? La. i, atque exple animum his, ut credant.

Ba. Eo: etsi scio pol his fore meum conspectum inuisum hodie:

Nam nupta meretrici hostis, à uiro ubi segregata est.

La. At hæ amicæ erunt, ubi quamobrem adueneris, resciscient. Ph. atqui

Easdem amicas fore tibi promitto, rem ubi cognorint: Nam illas errore, & te simul suspectione exolues.

Ba. Perij, pudet Philumenæ: sequimini me intro huc ambæ.

La. Quid mi est, quod malim, quàm quod huic intellego euenire, ut

Gratiam ineat sine suo dispendio, & mihi una prosit?

Nam si est, ut hæc nūc Paphilum uere ab se segregarit;

Scit sibi nobilitatem ex eo, & rem natam, & gloriam esse;

Referetq; gratiam ei, unaq; opera nos sibi amicos iunget.

ACTVS

PARMENO, BACCHIS.

par. Depol nã esse meam herus operam deputat
æ parui preti,

Qui ob rem nullam misit: frustra ubi totum
desedi diem,

Myconium hospite dum expecto in arce Callidemidem.
Itaque ineptus hodie dũ illic sedeo, ut quisque uenerat,
Accedebã: adolescens, dic dũ quæjo tun' es Myconius?
Non sum. at Callidemides? non. hospite ecquẽ Pãphilũ
Hic habes? omnes negabant: neque enim quenquam
esse arbitror.

Denique hercle iam pudebat: abij. sed quid Bacchidem
Ab nostro affine exeuntem uideo? quid huic hic rei est?

Ba. Parmeno, opportune te offers, propere curre ad Pam-
philum.

Pa. Quid eò? Ba. dic me orare, ut ueniat. Pa. ad te? B.
immo ad Philumenam.

Pa. Quid rei est? B. tua quod nil refert, percõtari desinas.

Pa. Nil aliud dicam? Ba. etiam: cognosse annulum illum
Myrrhinam

Gnatæ suæ fuisse, quẽ mihi ipsũ olim dederat. P. scio.
Tantum ne est? Ba. tantum: aderit continuo, hæc ubi
ex te audiuerit.

Sed cessas? Pa. minime equidem: nam hodie mihi pote-
stas haud data est:

Ita cursando atque ambulando totũ hunc cõturi diem.

Ba. Quantam obtuli aduentu meo lætitiã Pãphilo hodie?

Quot commodas res attuli? quot autem ademi curas?

Gnatum

H E C Y R A

Gnatū ei restituo, qui pene harum ipsiusq; opera perijt:
Vxorem, quam nunquam est ratus posthac se habitu-
rum, reddo:

Qua re suspectus suo patri, & Phidippo fuit, exolui.
Hic adeo his rebus annulus fuit initium inueniundis.
Nā memini, abhinc mēses decē fere ad me nocte prima
Confugere anhelantē domum, sine comite, uini plenū,
Cum hoc annulo. extimui illico: mi Pamphile inquam
amabo,

Quid exanimatus es obsecro? aut unde annulum istum
nactus?

Dic mihi. ille alias res agere se simulare. postquam id
uideo;

Nescio quid suspicariet magi coepi; instare, ut dicat.
Homo se fatetur ui in uia nescio quam compressisse:
Dicitq; sese illi annulum, dum luctat, detraxisse:
Eum cognouit Myrrhina in digito modo me habentem:
Rogat, unde sit: narro omnia hæc: inde est cognitio
facta,

Philumenam esse compressam ab eo, & filium inde hūc
natum.

Hæc tot propter me gaudia illi contigisse lætor:
Etsi hoc meretrices aliæ nolunt: neque enim est in rem
nostram,

Vt quisquam amator nuptijs lætetur. uerum æcastor
Nunquam animum quæsti gratia ad malas adducam
partes.

Ego dum illo licitum est usa sum benigno, & lepido,
& comi.

Incommode mihi nuptijs euenit: factum fateor:

At

At pol me fecisse arbitror, ne id merito mihi eueniret.
 Multa ex quo fuerint commoda, eiu' incōmoda æquom
 est ferre.

ACTVS QVINTI SCENA IIII.

PAMP HILVS, PARMENO,
 BACCHIS.

Pam. Ide mi Parmeno etiam sodes, ut mi hæc cera
 u ta & clara attuleris;
 Ne me in breue hoc conijcias tempus, gaudio
 hoc falso frui.

Par. Visum est. Pam. certo ne? Par. certe. Pam. deus sum,
 si hoc ita est. Par. uerum reperiēs.

Pam. Manedum sodes: timeo ne aliud esse credam, atque
 aliud nuncies.

Pa. Maneo. Pam. sic te dixisse opinor, inuenisse Myrrhinā,
 suum annulum habere Bacchidem. Par. factum. Pam.
 eum, quem ego olim ei dedi:

Eaq; hoc te nunciare mihi iussit: ita ne factum? Par.
 ita inquam.

Pam. Quis me est fortunatior, uenustatisq; adeo plenior?
 egcn'

Pro hoc nuncio quid te donem? quid? quid? nescio. Par.
 at ego scio. Pam. quid?

Par. Nil: nam neque etiam in nuncio, neque in me ipso
 quid sit boni,

Scio. Pam. ego ne, qui ab Orco mortuum me reducem
 in lucem feceris,

Sinam sine munere à me abire? ah nimium me in-
 gratum

H E C Y R A

gratum putas .

Sed Bacchidem eccam uideo stare ante ostium :

Me expectat credo : adibo . B. salue Pamphile .

Pam. O Bacchis , o mea Bacchis , seruatrix mea .

B. Bene factum , et uolupte est . Pam. factis , ut credā , facis :

Antiquamq; adeo tuam uenustatem obtines ,

Vt uoluptati obitus , sermo , aduentus tuus , quocumque
adueneris ,

Semper fiet . B. at tu æcastor morem antiquum , atque
ingenium obtines ,

Vt unus hominum homo te uiuat nunquam quisquam
blandior .

Pam. Ha, ha, hæ, tu ne mihi istuc ? B. recte amasti Pam-
phile uxorem tuam :

Nam nunquam ante hunc diem meis oculis eam , quod
nosssem , uideram :

Perliberalis uisa est . Pam. dic uerum . Ba. ita me di-
ament Pamphile ?

Pam. Dic mihi , harum rerum nunquid dixti iam patri ?

B. nil . Pam. neque opus est

Adeo mutito : placet hoc non fieri itidē , ut in comoedijs ,
Omnia ubi omnes resciscunt . hic , quos par fuerat rescis-
scere ,

Sciunt ; quos non autem scire æquom est , neque rescia-
scunt , neque scient .

B. Immo etiā , hoc qui occultari posse facilius credas , dabo :

Myrrhina ita Phidippo dixit , iuriiurando se meo

Fidem habuisse , & propterea te sibi purgatum . Pam.
est optume :

Speroq; rem hanc esse euenturam nobis ex sententia .

Par.

PAR. Here, licet me scire ex te, hodie quid sit quod feci boni?

Aut quid istuc est, quod uos agitis? PAM. non. PAR. suspicor tamen.

Ego ne ab Orco hunc mortuum? quo pacta? PAM. ne scis Parmeno,
Quantum hodie profueris mihi, & ex quanta arumna extraxeris.

PAR. Immo uero scio, neque hoc imprudens feci. PAM. ego istuc sati' scio. PAR. an

Temere quicquam Parmenonem prætereat, quod factu usu' sit?

PAM. Sequere me intro Parmeno. PAR. sequor. equidem plus hodie boni

Feci imprudens, quàm sciens ante hunc diem unquam.

FINIS.

SERIES LITTERARVM.

a b A B C D E F G H I K L M N

O P Q R S T.

Omnes sunt quaterniones.

VENETIIS, M. D. LIX.

Apud Paulum Manutium, Aldi F.

2

M. ANTONII MURETI

ARGVMENTORVM, ET SCHO-

LIORVM IN TEREN-

TIVM LIBER.

IN VITAM TERENTII.

v m Africani uocem diuinam)

Antea legebatur, uoce diuina. ego hoc

D latini sermonis consuetudinem pati non

puto: neque enim aliqua re, sed aliquam

rem inhiare dicimus. Plautus, -- inhiat

aurum, ut deuoret. itaque ratus sum: sine periculo

posse mutari. sic paulo infra; cum in omnibus libris

legeretur, -- abiit in Græciam in terram ultimam:

ausus sum prius illud, in, expungere: quod & uersum

corrumpebat, & orationis, ut ego quidem arbitror,

puritatem. terram enim Græciam, & terram Italiam,

& similia ueteres sæpe dicebant.

Iussus ante Cæcilio recitare.) pro Cerio, quod

nomen nihili est, & tamen hoc loco in omnes libros

irrepperat, Cæcilium reposui, fretus auctoritate Euse-

bij, qui hoc ipsum, quo de hic agitur, narrat in chro-

nicis. Cæcilium autem poetam Comicum accipio.

Consularibus ludis) consularium ludorum nulla ali-

bi, quod sciam, mentio. Consualibus, non, consulari-

a 2 bus